

Zlatko Špoljar

29. travnja 1981. preminuo je u Opatiji najstariji hrvatski i, vjerojatno, jugoslavenski skladatelj — Zlatko Špoljar. Svoj dugi životni vijek ispunio je plodnim radom. Bio je pedagog i glazbenik, a to dvoje se u njegovoj ličnosti skladno dopunjavalo.

Rodio se u Miholjcu kraj Križevaca 11. travnja 1892. Želja za odgajanjem mladih naraštaja dovela ga je na Učiteljsku školu u Zagrebu. Glazbu je učio kod istaknutog pedagoga Vilka Novaka. Po završenoj učiteljskoj školi Špoljar je službovao u raznim mjestima svoje rodne Podravine, ali želja za daljnjim stjecanjem znanja ponovno ga dovodi u Zagreb gdje se upisuje na Višu pedagošku školu koju završava 1926., a od 1927. do 1932. pohađa predavanja na Muzičkoj akademiji. Otada je radio kao nastavnik Učiteljske škole i vršio razne dužnosti u prosvjeti. Nakon rata došao je u jadranske krajeve i radio u Kastvu, Rijeci, Zadru i Puli. Kao umirovljenik proveo je više od četvrt stoljeća u Voloskom (Opatija).

Špoljar je skladao popularna djela, dostupna širokom krugu izvodilaca. To su mješoviti zborovi (*Podgorski mornari, Hrvatsko more* i dr.), zborovi uz tamburaški orkestar (*Pjesma istarske omladine, Pjesma suncu* i dr.), skladbe za tamburaški orkestar (*S međimurske ravni, Večer na Dravi* i dr.), a posebnu je pažnju posvetio skladbama za djecu (preko 100 skladbi što izvornih što obradbi narodnih popjevaka sabranih u nekoliko pjesmarica te niz igrokaza s glazbenim točkama: *Šegrt Hlapić, Snjeguljica, Ivica i Marica, Čudnovata toljaga* i dr. te balet *Veseli lutak Harlekin*). — Zabilježio je niz narodnih popjevaka iz Podravine.

Posebno treba istaknuti Špoljarova crkvena djela. Uz dvije mise napisao je i niz duhovnih pjesama od kojih su osobitu popularnost stekle *S rajskih visina, O srcu Sina Božjega, O Isuse, o moj Spasitelju, Bože Oče, duše vjerne, Vi krasne zviježde* i *U slavu Svetog Srca*.

Uz skladateljski rad Špoljar je pisao i popularne knjige o glazbi (*Knjiga o muzici za svakoga, Elementarna teorija muzike i pjevanja*) i na taj način pridonosio širenju glazbene kulture. Međutim, nije se bavio isključivo glazbenom pedagogijom, već općenito nastavom u osnovnoj školi. Želeći unaprijediti nastavni rad pokrenuo je i izdavao od 1927. časopis *Savremena škola*, a uz to objavio i niz metodičkih napisa.

Djelovanje Zlatka Špoljara ostavit će nesumnjivo vidan trag u hrvatskoj kulturi.

Nikša NJIRIĆ

ma je, često vrlo temperamentno raspravljao o našim glazbenim »prilikama i neprilikama«, kako bi govorio. Bio je među svima njima poznat kao oštrouman i duhovit kritičar ljudi i događaja koji je o svemu imao svoje određeno mišljenje i stav.

Bilo je u kući i teških časova u vezi s očevim radom. Sjećam se njegovih burnih reakcija na mnoge nepravde koje su mu bile nanesene neshvaćanjem i zapostavljanjem njegovih djela i ideja i odbijanjem pojedinih izvedbi. Uza sve to, ipak je bio vrlo zadovoljan kada sam jednog dana, pod dojmom koncerta na kojem sam prvi put čula harfu, došla kući i rekla roditeljima da i ja moram naučiti svirati taj divni instrument, te je s veseljem odobrio moju namjeru. »Samo ti uči harfu, klavirista ima kao skakavaca u Alžiru«, usjekle su mi se u sjećanje tatine riječi. I od tada je za mene počelo stalno vježbanje i učenje pri čemu mi je otac mnogo pomagao svojim uputama i savjetima. Pošto sam već bila poodmakla u studiju, vrlo me je obradovao napisavši mi *Sonata cantabile e giocosa* za harfu i gudači orkestar. Vrlo je volim izvoditi, uz još neke druge tatine skladbe za harfu solo, nastale kasnije, kojima je stvorio temelj domaće literature za to glazbalo.

Stvaralački žar i mladenački polet nisu napustili mog oca ni u poodmakloj dobi. Naši su susjedi dugo prepričavali kao anegdota da je Dobronić u doba drugoga svjetskog rata za vrijeme svih zračnih uzbuna i bombardiranja mirno sjedio i pisao na otvorenom balkonu dok su se drugi ljudi skrivali u skloništima.

Moj je otac do kraja svog života ostao neobično vezan za svoj zavičaj, malo mjesto Jelsu na otoku Hvaru, premda u njemu nije živio od svoje mladosti. Gotovo je svakog ljeta boravio u svojoj staroj rodnoj kući, susretao se s mještanima i silno se zanimao za probleme i napredak svoje Jelse. Kao trajni spomen na svoje rodno mjesto, iznad kojega se na brežuljku slikovito diže zavjetna crkva Bl. Djevice Marije, ostavio je misu posvećenu »Gospi od Račića«, kako mještani nazivaju to svetište.

Bio je vrlo zdrave konstitucije, ne sjećam se da je ikada bio bolestan. U ljetu posljednje godine svoga života poduzeo je sam, bez ičije pratnje, kružno putovanje Jadranom diveći se prirodi, uživajući u moru i susretu s ljudima. Sjećam se da se tom prilikom susreo u Splitu sa skladateljima Natkom Devčićem i Silvijem Bombardellijem, pa su se vodile silne rasprave o našoj glazbi i kovali planovi za budućnost.

Neumorno je radio do četiri dana pred smrt, kada ga je zahvatila srčana bolest u 78. godini života. Nakon smrti naše majke dvije godine prije (20. listopada 1953.), zadnja su mu dva udarca u životu bila sinovljeva teška nesreća na radu i smrt dragog prijatelja Josipa Štolcera Slavenskoga, koji je umro tri tjedna prije njega.

Dobronićev životni opus broji oko dvije stotine djela najrazličitijih glazbenih oblika od ciklusa pjesama i zborova do simfonija, opera i baleta. Još nam je u svojem pretposljednem danu izlagao planove o svojem budućem radu i predviđao robove u kojim bi ih mogao ostvariti. Kasnije smo izračunali da bi za njihovu realizaciju trebao doživjeti preko 120 godina. Među posljednjima bile su mu riječi: »A iza toga imam još druge planove«.

Rajka DOBRONIĆ-MAZZONI